

Hammarbergarnas Säröanknytning
inkl ättlingars under cirka 100 år.

Grosshandlaren i Göteborg Peter Hammarberg, 1814-1888, köpte på 1860-talet villan ^{en} på Särö. Familjen tillbringade en del av sommaren ^{här} där ty havsluften passade hans skotskfödda hustru Mary Campbell Barclay väl. Tidigare hade han inköpt ^{lant} egendomen Lilla Torp i Örgryte, även detta med tanke på hennes hälsa. Villan på Särö (numera kallad Beau Rivage ^{och} ägd av Frej Jonsson) var på den enda på Nordöstra sidan av Basängbacken, se oljemålning av Bernt Lingholm från 1886, där barnen James Keiller och hans kusin Mary, senare gift Weinberg, stå ^{pa en sten} och fiska. Denna villa fick sedan ~~den~~ ^{gav Peter H. ~~senare~~} enda dotter Mary, gift Leffler. ^{+ 1922} Hon sålde den och hela det stora området till Axel Jonsson Sr. Peter H. ägde även villa Lyckan (numera Claes Kjellbergs) där hans son James bodde med familj. Lyckan ärvdes av James ^{äldsta} dotter Elisabet gift Kuylenstierna. Den såldes omkring år 1916.

James H. dog ung ej ens fyllda de femtio, och som änka bodde Mina H. först 1897 i rum på Paviljongerna med sina två små flickor. År 1898 hyrde hon den nyuppförda villa Flora av Ygberg, och året därpå köpte hon den. Hon hade då sålt Lilla Torp. Mina H. var född Evers och hennes moder hette Nicoline Oterdahl, i rätt nedstigande led härstammande från de Oterdahlar som med avkomlingar ägde och brukade Särö säteri i trekvarts sekel från början av 1770-talet till fram mot mitten ^{mitt} av 1800-talet. Nicolines mor Maria Wilhelmina Bauchs moder Anna Maria f. Dahlgren dog på Sörviks pensionat 1841 på dagen en månad efter sin make stadsmäklaren Johan Christoffer Bauch, som bl.a. byggde Västra Hamngatan 17, nuvarande biskopshemmet, med de vackra franska tapeterna. Alldeles före sin bortgång lär hon ha yttrat "nu kallars Buachen på mig!" En ^{Hermes äldsta} äldre dotter Jeanna Elisabet ^{Sjöberg} Bach var då gift med grosshandlare A.H. Åkerman, som ägde ^{Sörö säteri} Särö säteri. Hans mor var Ingeborg Oterdahl. ^{Åkermans bodde i säteriets nekka}
Mångårdskejsomrad.

År 1924 efter Mina H:^s död ärades villa Flora av hennes yngsta dotter Ingrid, 1925 gift med Harry Keiller. Hon köpte på 1930-talet närgränsande villa Vesta, också uppförd av Ygberg samtidigt med Flora. Den såldes emellertid till Inga Dickson, som i sin tur sålde till dr Göranson. Han hade även förvärvat villa Flora efter Harry Keillers död 1940. Villa Vesta revs av Göranson.

Min moder Helfrid Kempe f. Hammarberg, 1885, och näst yngsta barn till James och Mina, bodde ofta med sina småbarn någon tid på Särö i början av sommaren. Jag var här redan 1914, och då fick vi alltid bo hos mormor på villa Flora. Min fader Carl Kempe var här bl.a. 1910 och 1913 och tävlade i tennis.

Redan 1916 köpte H.K. en tomt av sin ~~goda~~ ^{varumörarin} väninna Kerstin Setterwall, och ytterligare en bit något år senare, tillsammans drygt 6000 kvm på en udde mot väster på Gövikens södra sida. Ehuru arkitekt O. Westerberg ritade ett förslag till villa, som dock ej kom till utförande, dröjde det 20 år innan H.K. byggde villa Thalatta på sin tomt. Denna ritades av Wilhelm Bryde tillsammans med H.K. och är ett Borohus, hitfraktat ~~per~~ ^{därifrån} präm, axelburet och uppfört av Arvid Andersson. Det ^{den riktiga stenbunden är gjord av Tomte Andersson} stod färdigt 1936, ateljén tillbyggdes 1939.

Under mellantiden hyrdes 1927 och 28, kanske tre år, villa Fjällbo 1933/34 Kamrersbostaden (den har under någon senare sommar även hyrts av min broder Gunnar när han var gift med Lillemor Jenssen), därefter den Jenssenska villan (f.d. A. Keillers) 1935, samt även villa Klinten någon sommar dessemellan, troligen i trettitalets början.

Efter skiljsmässan och sedan villa Thalatta blev färdig har H.K. bott här. År 1969 ^{i Januari} överlät hon villan på mig, sin son nr två. Här har hennes barn varit ofta, mest dock sönerna. Konstnären F.M.K. bodde här flera vintrar utövande sitt måleri. Barnbarnen ha mycket regelbundet vistats här, även jular har firats här nere, men mest ^{ha de} uppleft ^{Thalatta} det som ett härligt sommarhem bortskämda av den s.k. AMI = både farmor och mormor. "Så snälla barn och barnbarn Helfrid har" brukade hennes svåger Harry Keiller skämta, "som kan äta hummer och jordgubbar!"

Självt har jag bott på Särö nästan varje år någon tid, med undantag av några år i slutet av 10-talet och 1920 samt 1937 då jag var i USA. Det är min varma förhoppning att min dotter Viviann skall övertaga Thalatta en gång efter mig. Hon trivs här vid havet och luften gör henne gott.

Till slut äger William Winther och hans hustru Cornelia f. Kuylenstierna villa Fridhem här på ön, inköpt 1939. De bo ^{här} varje sommar, och ~~ha här samlat många släktklenoder, omkring sig.~~ ^{ha med pietet och kärlek placerat många i sitt sommarhus} Nela har ju själv många minnen från Särö längre tillbaka i tiden, som ~~det~~ vore mycket värdefullt om hon skrev ner. Under sommartid samla de barn och barnbarn hos sig i stora fång i gammal god Hammarbergstil.

Som synes vända de flesta av oss Hammarbergssätlingar åter till Särö - till skogen med Kumlet och till västerhavet. Stella Andrassy f. Kuylenstierna skriver i slutkapitlet i boken om deras flykt från Ungern "Pustan brinner":

"Genom stormen bars jag såsmåningom till hemlandets kust och stod en vårdag (1946) åter vi stranden till min barnoms ö, det jordiska paradiset som bär namnet Särö. Det var i gryningen mellan den 31 maj och 1 juni årets sällsammaste natt i Norden, då vår och sommar förenas. Det var en levande bild av psalmen "Den blomstertid nu kommer..." Hundratals fåglar sjöng då solen höjde sig över Hallandsbergen. Liljekonvaljen doftade. Det låg dagg i gräset. Havet låg blankt som siden, lugnt och stilla, och smälte vid horisonten samman med himlen till en blå oändlighet."

Efter en mångårig rundvandring i avlägsna länder söker sig Ingrid's son Clarence hit så ofta han kan. Likaså hälsar hans bror Kenneth Keiller, verksam i Capstaden, gärna på här vid sina Europa-besök och njuter av vår sällsynt fina skärgård.

Hit till Särö har också jag alltid längtat, och känt mig särskilt dragen till havet mot väster. Det lockar med alla öar och skär - dess flora och fauna - ännu så myllrande rikt på liv. Men det beror nog också på att mina amor så att säga sammanstråla här. På mitt möderne finns inte ^{bara} Hammarbergarna från Varberg och Lambergarna från Kungsbacka utan t.ex. även Arfvidsson, Åkerman, Oterdahl, och Kåhre från Göteborg liksom Tanggren från Kungälv, Sahlgren från Marstrand och den Bohuslän-

ska Strömfamiljen. Denna återfinnes även i min faders möderne, vilket gjorde mormor och Carl Kempe till femmänningar. Men där ingår också Lasse i Gatans yngsta syster Anna Thalena och genom henne Busch, Maule, Olbers m.fl. kända och mindre kända västkustslä^kter. En viss Fröberg efterlystes av lagens väktare med trumslagare på stadens Göteborgs gator någon gång i slutet av 1700-talet. Vad han hade gjort förmåler inte historien, men sjappat hade han.

Nu hoppas jag få tillbringa de år som ännu förunnas mig här på Säröns havstrand, där jag hör havets ^{puls} på tre sidor från villa Thalatta. Detta hav som är allt levandes urhem.

Särö den 19 oktober 1971

Sh.